

Томислав Маринковић

ПЕТ (НЕ)СНИМЉЕНИХ
ФОТОГРАФИЈА

Слика 1

Младић Т., који се осмелио да само од својих руку живи у Београду, лови и све лепе тренутке који промичу пред његовим очима. На згради Дома синдиката, као транспарент сидикалних радника, раширено је огромно платно са сликом Реј Чарлса. Младић нема пребијене паре у џепу, али зариче се да неће пропустити музички догађај сезоне, Реј не креће често на велике светске турнеје, а у Југославију, колико се сећа, долази тек други пут.

Младић зна да постоји пролаз из Нушићеве улице који води до службеног улаза у Дом синдиката. На дан концерта улази на тај улаз и униформисаном портиру, не заустављајући се, климне главом и каже: „Добар дан”. Портир, затечен, гледа за њим како одлази и пење се стазом према гардероби у којој ће Реј одговарати на питања групе новинара. Вероватно мисли да и младић има неку службену легитимацију, бануо је као да се још само на њега чека. У црном сакоу и црним испегланим панталонама, у кошуљи боје јоргована, младић налази отворена врата гардеробе где се већ тиска пуно људи са укљученим магнетофонима.

На средини просторије, на обичној столици, седи Реј Чарлс, окружен новинарима и букетом микрофона. Заправо, „седи” је само нужни део описа, он не престаје да се врпољи на столици, добујући о под црним лакованим ципелама неки свој урођени синкопирани ритам, док му, у пластичну чашу у руци, огроман средовечни црнац долива кафу из термос-боце. Насмејан је како само може бити један окорели професионалац, осмех је део његовог позива, од дуге употребе постао је неизвештачен и искрено срдачан. Потискиван од новинара који су

и даље пристизали и пунили просторију, младић се нашао на корак од црног музичког генија. Да је постојао мобилни телефон с камером, данас би Т. имао селфи са човеком који је педесетих година XX века променио правац музике алхемијским спајањем музичких жанрова. Али нема те фотографије, остало је упражњено место на траци коју је премотао и одложио у архиву XX век.

Слика 2

Лењинград је засут првим, октобарским снегом. На вечерњу таму лепи се влажна магла. Лампиони на кеју дуж Неве ипак осветљавају острвца плочника, ако се добро усредреди на растојање између гвоздених стубова, странац не би требало да се плаши да ће залутати у тами. Тамни таласи Неве, хитајући у Фински залив, односе и разнобојне одблеске светлости са оближњег хотела „Москва”.

Посредник који уговара са туристима продају фармерки по буџацима и местима скривеним од погледа полиције, пренео ми је кратку поруку: „Купац ће доћи у 19 часова. Име му је Андреј. Шетаће се кејом у близини моста”. У Лењинграду постоји 600 мостова. Неких двадесетак мостова се подижу и расклапају да би пропустили бродове у Балтичко море. Онај где ћемо се ми срести је управо један од тих покретних мостова, који се лепо види кроз прозор моје хотелске собе.

Из таме излази и стаје преда ме младић у зимској јакни и с капом навученом преко ушију. Питам га тихо: „Андреј?”. Он потврдно климне главом. Сад он изговори шапатам моје име, ја кажем да сам то ја. Пружа ми неки смотуљак који би требало да буду рубље, ја њему пружам кесу са фармеркама марке „Левис”, а могло би да буде и било шта друго. Андреј се журно удаљава с кесом испод мишке, ја одлазим у хотел са 80 рубаља у џепу.

Ако су неке скривене камере и снимиле сусрет две недовољно осветљене прилике, снимак је остао неупотребљив. Такве фотографије се бацају у отпад, имају судбину неснимљених фотографија.

Слика 3

У једном сремачком селу, испод Фрушке горе, са тамбурашима једем врућ бурек. Дочекали смо зору у кафани, напевали се и напили фрушкогорског вина, напоследку и утолили глад. Хармоникаш, Драган, узима у руке хармонику и, више за себе него за нас, почиње да је раз-

влачи и пева: „Гине, вене срце у меника”. На почетку друге строфе, кад запева: „Да знаш дико како срце боли, дош’о би ми да ти кућа гори”, почиње да плаче. Газда кафане прекида песму, плашећи се да ћемо отићи предалеко у испијању вина ако Драган, тамним, меланхоличним гласом, и на нас пренесе своју неизлечиву тугу.

На вратима кафане сударамо се с јутарњом светлошћу, омамљени ступамо преко бетонских басемака и жмиркамо, као да постајемо свесни да нам недостају кључеви од дана у који покушавамо да уђемо.

Видимо како људи журно одлазе некуд сваки на своју страну. За њих и за нас то јутро није исто. Они су поранили да не би каснили за неодложним пословима, за нас је касно да започнемо било шта.

Слика 4

Пењем се Балканском улицом у рано предвечерје. На памет ми долазе и сопствене успомене и оно што сам од других слушао о тој улици. Један песник старије генерације, мој пријатељ, испричао ми је једном како је изгледао његов долазак на студије. Дабоме, почео је од првог пењања уз Балканску улицу. Пртио је на леђима торбу са свим ситницама које су неопходне за започињање новог живота. Био је задихан и задивљен сусретом са Београдом. Онда је угледао високог младог човека, са шеширом и обученог у црно, како крупним корацима граби низ Балканску улицу и иде му у сусрет. Препознао је, вели, песника Бранка Миљковића, и скаменио се. Судбина му га је слала, морао је да се одважи и приђе му. Рекао је Бранку да и сам пише песме и да долази у Београд да упише студије књижевности. Бранко је прво погледао на свој ручни сат, па у младића који је пред њим стајао погурен под теретом пртљага на леђима. „Знаш шта”, рекао је Бранко, „ја сам пошао на састанак неосимболиста у Сарајевску, али кад један песник долази у Београд то мора да се прослави”. Окренуо се и повео младог песника у један оближњи ресторан у улици Народног фронта. Ту су дочекали јутро. Волим да замишљам: младић кога је преправило узбуђење, који укорак иде са великим песником док се са свих страна чује тутњава уз коју се град буди и почиње да живи, види у неком беспрекорно чистом излогу свој одраз поред одраза Бранка Миљковића. И жали што та слика на излогу траје само тренутак, што није фотографија коју ће моћи да понесе у своју подстанарску собицу.

Слика 5

Поново се пењем Балканском. Сваки мој долазак у Београд започиње успоном до теразијског платоа. У сусрет ми долази високи младић, зарастао у браду. Пресреће ме, тражи новац да купи лек. Има ужагрен поглед и видно је узнемирен. Сину ми идеја да га питам за који лек му треба новац. Он се мало збунује, па процеди: „ранисан”. Ништа није случајно, учи нас стара народна мудрост. У торби увек носим кутијицу „ранисана”, никад не знам кад ће гризлица у стомаку почети да ради. Пружам му лек уместо новца. Један тренутак се колеба, али ипак узима. Лек није гурнуо у џеп, држи га у руци. Зна да ће га бацити после неколико корака. Мало се гледамо и растајемо без речи. Требало је забележити на фотографији тај поглед који ми је упутио.